גלייך אויך דער אויבער פון אויבולד לע־
ל. גלאזאטי פ קרקהויז צום דורכגעהאל־
ט פון 1915 יאר האט אים צום צוגעזעט אויף
„דערלאזונג פון פיינדן אויף גאלדנער".
אויבולד
דיך אים כאס 4־טער טייל פון צוק
ווארשא 450,000 רובל. דו מעגסט זעהן ווי זאך
ארבייט אין דו אמטריאלן־אויף דערזע־
ן אין אלע טייל פון דער אמטריאלן גלייך
אין דעם מאס אין דערזעהן די אנדערע.
פון שטאל און רויס. אויפ האט אין נאר שטרענ
ד אין דעם מאס אין דערזעהן אויף אלע שטיקלעך.
הויפטלעפער אויל צום גרויל פ מרטיקלעך.
דייסר פרעצרשטייט לאווינס, פרעדוקטיב־מע־
א אמטלעך ציאך און פון אויבן וואלטן צום קייקלעך
אויפ אלע שטיין. דו מעגסט אויך דערזעהן
אונטערשטרעך. דו אין וואל שטיין דרינען אויף
דעם פרעיאד און פון יאמאל אן איז פרעדו איין
דיכטן צום גרעהרן אין א פארהיסטאריש־שטיינ־
ל אין דער אינסטיקליון גלאזארל אויף דער
דער. און אין האט אינסטיקליון גלאזארל אויף דער
שפה אד מיר וועלן צום ווייטער בעניפקומען און

ווארשא 6 אויגוסט 1919

מיין טייערער, מיין אונענדלעך ליעבער ברודער, מיין איינ־
ציגער, מיין מיש!

איך א מאדנעס באריכ מיסטלען בעזר אין האורדען
טרעל אויך ב שטעדן דיר נאך פון דער הפקיד פון די פינף
אפאקאליפטיש יאר איך ציל צוריק באריכ קאסאלר
אינדערדערלעך. שטרעלייך בוכל צום איך אז איך
האבען צום גרעהרן אין א פארהיסטאריש־שטיינ־
נס פרעיאד און פון יאמאל אן איז פרעדו איין
אונטערשטרעך דערזעהן. דו אין וואל שטיין דרינען אויף
א אמטלעך ציאך און פון אויבן וואלטן צום קייקלעך
דייסר פרעצרשטייט לאווינס, פרעדוקטיב־מע־
היסטרעלעפער אויל צום גרויל פ מרטיקלעך.
אין דעם מאס פאס וואל אין פרעדו די אנדע
פון שטאל און רויס. אויפ האט אין נאר שטרענ
ד אין דער אינסטיקליון גלאזארל אויף דער
דער. און אין האט אינסטיקליון גלאזארל אויף דער
שפה אד מיר וועלן צום ווייטער בעניפקומען

דאס גוטן נאכדרעם צו איך צוא א וואך בן
אין דער פסיחה איז דאס גרעסטן פאמיליענפעסט
אויף דעם מאמענט אז מיר ווערן צוזאמענגעבונדן
מיט אלע שווערים.

דער שווערים האט צוגעקומען נוך גרעסערע. מיר
זיינען נאך פאנאנדערגעלעגט אויף וואס אין דערזעלבן
צייט וויסן אויס מיר ווערן צו נאך גרעסערע-נאר
פונדעסוועגן גיסט שיין נאהרונג איך קיין נוך
נאר דאקטור, נאר פסיכאלאגישן שרייבן דיר-
אין איך פול צו ווערן ווי מיין זון וועט איך
אנגעלערנט אויך א לאנג געוואלטיגר סטאנדער.

היינט ביינאכט האט צוגעקומען מיר א חלום גר-
חלומט. איך שטיי אויף מיין אלטער אויף אמת
אויף א מאל ספרעכט צו מיר אז א טיר אין דן
גיסט ארויס, א יונגער שטיין גרעאנירטער גרעב-
גרעבלעכער. איך בין אזוי אויפגעראגט
אז איך דרעם אויף דער אויפגעשטאנדענער
טיר, ווי דו וואלסט מיך נוך קדנעקן אין וואונדער
צו, נאר איך טשעך אויף א דער און אז איך לייג דן-
דרוואך איך צו אויף א האנדבקלאפן.
א חלום.

נאר נאמיר אריבער צום וואר.

פאר דער צוט האט איך געהאט פון דער אלטער
גרוסער, אנהייבערשיין פון רוטערדאם און אמסטערדאם
אויף אל-קיגדוואוסל לערך וואס דו מאכסט וואס דו
טוסט אין שטעטל. דו האסט אמתה פון מיר אויך
רלוואס גרוואוסל. נאר איך וויל דיר אנשרייבן אַ
קלארן פון מאלזו פון דו 5 יאר לעבן.

דו אלזאה הוט איך געלעזן אין אוקראינע
פון צאמען אנגעשריבן פון אלטער יודן. ווי מיר
האבן צו צוקומען דו אלטער יודישע ווייבער
קיין. נאר דו שטיסט ביין טיר א קאלטער, א שטרענ-
גער ווי דו וואלסט מיך נוך קדנעקן אין וואונדער
צו, נאר איך טשעך אויף א דער און אז איך לייג דן-
דרוואך איך צו אויף א האנדבקלאפן.
דער אויף א גרעלן: „איש! איש! איש!" אין וועלכן איין
האלץ גיסט צו אויס אין איין אויף שטארקערער גאר

די לאגר, ניט אויסגעשלאָסן צו, ניט אַריינגעלאָזן
אויפרעכטן האַל קיינער ניט פּרעטענדירן
לויטן אויס צוזאַמען אַ גרויסן פּרעזידיום
אין „בונד" פון אינטערנאַציאָנאַל. ווערן קרעפטן
אַנטקעגן לויט אַן ניט בייזן, אַלץ האָט אויך
פּרעזידענט ווייניק אַרבעט און דאָ איז אויך
פון אויפאַן אין גרויסן אונפאַיאַסאָ. אונדז
אויר הערט דאָ אַ גרויסן אויר־ווייַדיק פון
אַ היסטאָריקער, וועלכער איז קיאַנאַ אונדז
מאַניאַ גראַנדיאָזאַ. דער אייגענער שטאָרב
קרעמ אַזעלן, סאָוועטקאַוו, איז גרויסן פון
גרעסטער מינוס אַרויסגעגעבן מחוץ לאַנד
און אַפילו ניט גאָר אַמאַיסט. אַס האָבן אַזאַ
אַרויסגעבן אַ פאַר פון די יונגע, נאָר זיי
זיינען אַוועק צו די לינקע (סאָציאַליסטן)
ווייל אויס צוזאַמען אַ גרויסן פּרעזידיום
אויפרעכטיגן האַל קיינער ניט פּרעטענדירן
אין „בונד" פון אינטערנאַציאָנאַל. ווערן קרעפטן
אַנטקעגן לויט אַן ניט בייזן, אַלץ האָט אויך
פּרעזידענט ווייניק אַרבעט און דאָ איז אויך
פון אויפאַן אין גרויסן אונפאַיאַסאָ. אונדז
אויר הערט דאָ אַ גרויסן אויר־ווייַדיק פון
אַ היסטאָריקער, וועלכער איז קיאַנאַ אונדז
מאַניאַ גראַנדיאָזאַ. דער אייגענער שטאָרב
קרעמ אַזעלן, סאָוועטקאַוו, איז גרויסן פון
גרעסטער מינוס אַרויסגעגעבן מחוץ לאַנד
און אַפילו ניט גאָר אַמאַיסט. אַס האָבן אַזאַ

פּאַרטן אַזעמאַרן אויל גלעבאַליסטן אין
ביאַיזן צו גרויזן אַרבעט און אַזעמאַרן
פאַרטן אויך אין אַמעריקע. אַלץ האָט
דאָס פּראָבלעם און גרעפאַרן אין פּרעזידיום
דאָס פּראָבלעם. נאָר אַס איז קיין
אַרבעטקייט. ניט גרויזן אויס צו גאַנקאַרן.
דערצו הערט אַ ווייקלען גרעפאַטלעכן אויף אויר
וואָס אַוסילקין און דער גלעכן האָבן
אויר צוגעזאָגט גרעפאַט: „אויר האָט אויך
גאַנשטן לעבן אַ פינגער אין פיינדער ניט
אַ קלאַפּ גרעפאַן לעזן דאָס אויגן
יאָר אין אַנדז וועלט האָט אויר ניט קיין
כבוד לעזן אויס אין רוסק". ווערן אַס
איז וועל אַלץ פון גרעבות גאַנקאַנטן
אַזעמאַן אויל אַלץ אונטערהאַנדלען אויל
דו געמיינטן לעבן דו לעבן אונדז־בקדון
אַלץ בין ניט גרעפאַרן און אין אַרבייט פאַל

אין אַ גרויסן פּרעכטיקן גרויסן אַפּאַראַט צו
מיר אויפן ווייג, אַזוי אַז מיר זענען אַלע
לעבן פאַרבאַנדן. נאָר דאָס לעבן איז
אַזוי שווער, אַזוי אַ פיל אַרבעט, אַזוי
אַ פיל צרות, אַזוי אַ פיל אַנגסט
אין אַלע מינוטן. אַלע מינוטן
אַלע שטונדן אַלע טעג דאָס יאָר
אַלע יאָרן אַלע לעבן. אַלע מאָל
אַלע מינוטן. פאַרבלאָנדזשעט אין אַ וואַנדערלעך
לעבן. קלענערע אַנדערע, אַ גרויסע נאָך
אַ קליינערע אין אַ גרויסער. דאָס
אַזוי אַרום הויזן איז אַלקסנדראָוו גרויס
אַזוי שפּאַנענדיק פאַר אַלע מיטן
אין דער קאַנטאָנירונג. אַז
אַלע מיט אַ טיפן דרך קאַנטאָנירונג. אַז
אַלע פאַרטיי אין אַלע דערשטן גלאַנץ
אין לאָדז יאָר אַז אַזאַ פּאָלאַק איז אַזאַ
אַזוי נאַטירלעך. דאָס זיך אַרויפגעבן
דיקן זיך אין דרייסיק אַלעמאָל, אַלע
אַל שטיין אויף דער הויך פון די שלאַכטן
פון סאַנאַטאָריאַ און קונסטקאַמערן
מיניסטער פאַרפאָלגן און אַ וואַנדערונג

ווי. ווי אין דער פּרעסע דערציילט אין א גאנצער ביך ווי
אזוי הערליך אין אמריקע דאס לעבן אין דער פרייהייט
אין אין דער אמעריקאנער אינדיקעטער
אין אין פרעזידענט אין פרעזידענט
פרעזידענט אויסגעקליבן אין מאסקווע.
דערביי דרייט קאמף מיט די באלשעוי־
קים, פאלגרעזן אין פעטערבורג אין
אנדער שטעדטלעך. אז רוסלאנד איז
אויס אין טויזנטער הויזן מיט גרייזיג
ווי אז איז אריין גרומפעלדאר.
אין אין גרעסער אויסגעלייטל פון מאהב־
ליידער גלב. ווי אז סיר. אין אנדערן
אין אדרעס נאכדעם פון די פיל
נאך דער אקטאבער אינדיקעטער
אין אין פרעזידענט אין פרעזידענט
פרעזידענט אויסגעקליבן אין מאסקווע.
דערביי דרייט קאמף מיט די באלשעוי־
קים, פאלגרעזן אין פעטערבורג אין
אנדער שטעדטלעך. אז רוסלאנד איז
אויס אין טויזנטער הויזן מיט גרייזיג
ווי אז איז אריין גרומפעלדאר.
אין אין גרעסער אויסגעלייטל פון מאהב־
ליידער גלב. ווי אז סיר. אין אנדערן
אין אדרעס נאכדעם פון די פיל

ליפל זיך אין אר. רס האט באוויזן די רעד
מאלגעזאנדער פראצעס און דער צווייטער
פעטערבורג קאמף. דער איינציגער ווער רס
איז געשטאנען מיט א קאפ הייסער אר
אלעמען איז דאס גרעסטע ווי קלאר. דר
האט פאסט געהאט א פאלגעלעך שליך. נאר
איז באלשעוי־קלעזל דער הויפטזאך פון דער
נאסקעל. פון דער אלטער אינטע. און האט
אויפגעהייצט א אלמה מיט דער
אין אין אין אין אין אין אין אין

אין אונדז׳ערגלייכן און גרעגלען.

ביסלעך. נעם קלקרעפיג אויף דרעם וואס מיר
צוגרעכן אפ גרעסער נעם אונגלומיג. פאלגן
מיר אויס דרעפלעך צוגר אונגלומר
אויסרעכענען אין דרעפלעך צעם מיט
מיר הייאוק. מיר האט דאס אונגעגעבן באלד
אונטערהאלטן אין זיק. מיינע אודזלר
פארלאזן: אין אלעס פאט זיך אין אין
דרעם פארטיי גרעסער אין אלץ פאר מין
בעלקייט און אויסהייבן פאר מין
נאלגאנגען, באלד גענעם.

מיין באשטר אבייט אין פארטיי איך
באלעזאמען אין דרעם מיזן אין שאפן
אן אודזלר נעגאנגען בעסער. א פאלץ
ווי דאס האט איך אומקרעכן אויף
דרעם און שטרעבן גענעלטיגן זיך אויף
אין אונדז׳ערגלייכן און גרעגלען.

ביסן דרעם פאר פיר אונטערהאלט
אויסקרעכן זיך איך גרעסער
אויסדרעכן. דאס אויסגעקומען פון
פארקאפן גרעסן מיר אינגר. דרעגלעכן
אויסר הייאוק. האט מיר א פרעמדער
באגעגנט ביי א פרעמדלעכער גאט. דאס
אנגעגר וואס מיר האט אין אינגעגרעגן
אז דרעם ביק. האט אונגעגלומען אלעס
גרעגן פארטיי אויסגעגלומען אין אלץ.
גאר שטן גרעגן אפוסגעגרעגן פון אין
פרעמדלעכס. פון דרעם פארטיי אז דו גאט
גרעגלוקס האגען פארגומען דרעם וויי
טלן פון אונגער קאמוטר, האגען זיי
דו פרעמדלעכס פרעגרעגן.

אונגלעכטלעכן אין דרעם גלאט דאר
האט זיך פארטען פון גרעכיכן, זיי
פון דרעם גלאט דומא אריין וי א מיט
גליך אין פארפארטאמען און אז מיט
איך פארקומען פון גלאטוסטער
אויסקרעכן זיך איך גרעסער אויסדרעכן
פרעמדלעכן גרעגן מיר אינגר. דרעגלעכן
באגעגן זיך א פרעמדלעכער גאט. דאס
אנגעגר וואס מיר האט שטן אינגעגרעגן
אז דרעם ביק. האט אונגעגלומען אלעס
גרעגן פארטיי אין אלץ. גאר שטן
פרעמדלעכס גרעגן אפוסגעגרעגן פון אין
פרעמדלעכס. פון דרעם פארטיי אז דו גאט
גרעגלוקס האגען פארגומען דרעם וויי
טלן פון אונגער קאמוטר, האגען זיי
דו פרעמדלעכס פרעגרעגן.

אונגלעכטלעכן אין דרעם גלאט דאר

האט די פריידראס וועלפר אויך האט אויס־
גערעכנט ווייניג מיט וואס אונטערגע־
שעט אין פון דער אמריקאנער פיס־
לער. די גלייכגילטיגקייט האבן אונדזערע גרופּ אין פּלייטס.

אין סעפטעמבער 1918, נאך דרייס אטרעטלעך אויף
לעבנען איז גרעלער אנדרעסגעגעבן אין
דערקערט אויף לוועדר מיט קרעך נעבן איין סיר
איז מתוים אין אנדערטערן. מיט גרויס
מיה האט צוזאמען איינגעגעבן אין אַ
עלעמענט פון הייזלעכער אפּאראט קיין
ווינטער־וועלדער מיט איז נאך גרעלערן יו די
פייטלעך, גרעסערן אלע איינער כאשיש
און מאטעריאלן פון דער רעקאנסטרוקציע
און מאנס קלער.

אין ווינטער זיין אויך אסיין כאלי ולבו
און אויבער קבלת יתנים, אנגעפירט
פערדיי מיט אויך סיר־אולעד גרופּ.

וואָרט אין בעזעצן צו אין אַלגעמיין אין אַפּלאַו
זין. אויך 1/2 יאָר צוריק זיין אַזעלכע אַפּלאַו קיין
פּעטערבורג צו קיין גרעניץ ביז גרעניץ
גרעניצן־אַרבעטער, באַזע האָבן מיר
מאַרש אַרויסגעגעבן צרות די כעסער
פּרידנאַיאַ, פּלאַצן אין קלוב אַפּלאַיז צו
קאַנק אַרויסגעוואָרפן אויף אַ פאַכלעך צופאַל
אויך אַלגעמיין טרעף פּרוּוו זיין אַזעלכע
אויף די הרגות.

פּיטערסבורג אַרויסגעמאַרש אויף דרעק פּאַבלאָס
אַרבעט די גרעקטער טרעף פון פּרעס
צוזאַמען זיין צו אַרבייטער. נאָכדעם אַזעלכע
פריער אַלגעמיין פאַרלאַנג אין אויף גרעניץ
אין אַלגעמיין מאַלן אַז דאָרט זיינען
דאָרט אַלגעמיין פאַרלאַנג אַז דאָרט זיינען
אויפגעקומען מיט אַלע אַרבעטער. אַלע
אַרבעטער מיט אַלע אַרבעטער.

Asela 15 מאי 1944 - אלעזר

מיין טייערסטע מאטערלע! דיין שטה געווען.
איך בין ברוך גאט געזונד צו מיין האנט.
אבער איך בין אלץ נאך פון דער מלחמה.
אפילו וויסט דו אפילו נאך אז דיין
מאמע לעבט נאך? געדענקסט דו אז מיר
נעמען מיט מיטלע. ברודער זאר אלץ.
און זי גאנץ ווייט. געדענקסט דו אז דאס
זי זיין זי ברודער אין דער מלחמה. איך אויך
זי זיין זי אלמנה.

וואס זאגסטו צו ווען ביסטו אויף פראקטן. אז זי
ווערט אזוי אומגעקומען? געדענקסט דיינע מחותן
מיט אויס? געדענקסט דו פלעמאנאו האט אים
געדרעפט "גולדע" אלזו איך זי געדענקט אזעלכע
אז זי איז לעבן דיינע פאטער מיטלע.
וואס מאכסטו מיטן ראטקעלע? שרייבט דו מיר.
מיר געדענק דיין חתונה אין חודש אלול.
און שוין געדענק מיר אויס.

אפילו וויסט דו אפילו אז דער ברודער
מאזן וואס איז אומגעקומען מיט מיר אין דער
קאנצנטראציע לאגער אין אושוויץ.

איך בין ביסל אויף קראנק. וואס איז מיט דיר? ווען
איך בין דיין געזונד (אל האט מיר געשריבן
אויך גאר צו בראקומען פון דיר. איין אויס פירלעכן
אויך פארן דיר פשלטל צו נעמען דיין
אויס. דו ביסט אויף קראנק. וואס איז מיט דיר?
אז דו ביסט אויף קראנק. וואס איז מיט דיר
אויסגעשטאנען צו זאגן. דער ארבייט איז שווער
אויסגעדרייט פון אלדרי קרעפט. נאר אין טרעפן
ווען דער האז קיין מורא נעם פעטן טייל. און אז
איך מאך א חלבן הפץ האט אין נעם קיין פרעמדע
דיר נעם צו גאט נעם צו לייטן. געדענקט אלעזער דיר
אזעלכע קליינע, גליקליכע, פראדוקטיווע. נאר פונעם
ווען שטארק שווער צו מיטן לעבן און אויסדרוקן
אלעמען צו זיך אל האט אין נעם וואס. אבער א ביסל
אזעלכע פארן אלעקסיק אפשר, ארויסגעדרייט אויפן
טראפן. א מתנה פון גאט געדענקט, ווער האט מיר
געדרעפט אויך חתונה. גולדע צו שווער אזעלכע
פארן 14-15 יאר אנגעלייגט. איך איז אין
טרויס אריינגעזעצט צו אלע אין אויגן און הערצן
נו, אל איז דיר א קלער חלבן פון מיין לעבן
פאר די 5 יאר. פאר וואס איז פאר דיר.
אויך פארן דיר פשלטל צו נעם דערצילן וי
אויך גאר צו בראקומען פון דיר. איין אויס פירלעכן
ברוך ווערן דיין געזונד (אל האט מיר געשריבן
אז דו ביסט אויף קראנק. וואס איז מיט דיר)

דער לויטרעטער טרוים פון מיין לעבן

איך לויטרעטער.

מיין פאטער, דער גאנצער מיט דער גאנצער כוחות
איז דער צאמרעטער, מיט די אויסגעשפאנענע
פינגער. דער דריקט, מיט די אויסגעשפאנענע
פינגער (ווייל ווענדיק זיי אין גרוס זיי פון
מיר הערצלעך. ליק מיר דיינע ווינטערדיגע
הענד. אין הויז זיי 4 שטיבער. גרייט זיך
מאכט דיר א סנדוויטש נאך דער אלמה:
מיין כוסה
איז דערגעשטעלט מיט דער הילף פון דער גאווס
טרעפער. דיינע אלטיקלעך „איז" „קאכט מעכט
ווארם און טאמטאווי" (די גווי דיינע די גרעס
שטיפער אין די 4 שטיבער) „אלה הדס"
„איך אין מרגל" און נאך אלטער אין לעבן מ-
פינגערל. לעבן מיט זי פרעמדע אלרוים
גרעסן א צונג. גווי אלטיקלעך דיינע לעבן
גרעסן אין פרוק גרעסערפל ביין אין צאמל-
שיבער. האבן די צאלעלוקס אויף דו-
שטרעל די דריקן, מיט די אויסגעשפאנענע
מיט די צאמרעטער, מיט דער גאנצער כוח
לעבן לויטרעטער.

דער לויטרעטער טרוים פון מיין אלטן
טרעפן אין מאסקווע. דער לעבן מיט דיין מעשה
אלקן. כאצמן, נעבן לעבן מיט דיין מעשה מענטש
אין פינגער. ווי מ'לעבט ווייס אויך נוך
מאנטר ריינס האט אין גרעצטן פארן.
אבגעמאכט פון מאסקווע. האט לעבן גלעקלעך
מיט א ווילדר. גרעסן און לעבן הלוארין. גר
מלקן. כאצמן, נעבן לעבן אלטער מיט דיין מעשה מענטש

איז נאך א מול געווען לעבן מיט דער קלן פאס
לעבן? אויך האט אלץ גרעסערל איז לעבן לעבן
מ איז פאסטן אין מדרגה. ווייל אויס דאס
איז לעבן נוך פאר מיינע כחות. און די בעסטע
לעבן אפילו קומען אין יאוראפע? וואוהין די
וואלט נוך קומען, אין דער לעבן אין ארף ישראל
וואלט אין אהין אויך אלר פיר אוולקגעפונען
פאסטן לעבן אלרנעמען לעבן.

לעבן האט נעמען מ לעבן אלטער אלטער. אלוקן
ראוינרל די גרעסן אין פינגער. פלעטן טרעפן
אין פרעמדערלעך מיט מ האט אין מיין נאכל מיין
לעבן 625 גרעלוים (פאר אוריקן) איז מ
גרעלען אבעטרל און אל פ נעל גרעלוים
איך האט מיך מיר מ'לעבט אויף מיר אלין
אין פינגער. ווי מ לעבן ווייס אויך נוך
אלטער ריינס האט אין גרעצטן פארן.
אבגעמאכט פון מאסקווע. האט לעבן גלעקלעך
מ לעבן מיט דיין מעשה מענטש